

## **ABSTRAKT**

Cílem dizertační práce je zkoumat nematematický obsah učebnic matematiky. Učebnice matematiky není jen pedagogický dokument, ale také kulturní artefakt, který vzniká v konkrétní společnosti s konkrétními společenskými normami. V učebnicích matematiky se žáci setkávají s celou řadou obrazů každodennosti. Přitom vzhledem k hlavnímu cíli učebnice matematiky, tj. rozvíjet dovednosti a znalosti žáků v matematice, se textovým (nematematickým, kulturním) obsahům věnuje poměrně málo pozornosti. Žáci se tak v hodinách matematiky téměř denně setkávají se světem, který má vyvolávat dojem reálného světa, normy. Jak přesně ale tento svět odráží dění v dnešní společnosti? Otázkou, na kterou výzkum představený v této práci hledá odpověď, je, s jakými obrazy každodennosti se žáci při práci s učebnicí matematiky a jaké rozdíly existují mezi řadami učebnic jednotlivých autorů. Jedná se o v našem prostředí dosud málo probádanou oblast. V rámci výzkumu je analyzováno pět sad učebnic pro 6. ročník základní školy (primu nižšího gymnázia) a dále čtyři učebnice pro 9. ročník (část zaměřená na finanční matematiku, která je úzce spjata s každodenností), a to z hlediska nematematického, kulturního. Metoda, která je ve výzkumu použita, vychází z principů zakotvené teorie, ale také literární teorie. Obrazy každodennosti v jednotlivých řadách učebnic (úlohách i výkladových částech) jsou analyzovány, řazeny do větších kategorií, na jejichž bázi je potom možné hledat rozdíly mezi jednotlivými řadami. V práci je představeno i několik výzkumných studií, které samotnému hlavnímu výzkumu předcházely (postoje budoucích učitelů k učebnicím matematiky, slovní úlohy vytvářené budoucími učiteli i učiteli z praxe, názory autorů učebnic a jejich redaktorů, vliv genderově nestereotypního zadání na úspěšnost žáků při řešení úloh). Závěrem realizovaného výzkumu je zjištění, že mezi jednotlivými řadami učebnic jsou v oblasti kulturního obsahu velké rozdíly, že významnou roli v učebnicích hraje i práce s ilustracemi a dále že učebnice rychle zastarávají právě z hlediska jejich nematematického, kulturního kontextu.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

učebnice matematiky, nematematický obsah, slovní úlohy, kulturní reprodukce, literární mikrokosmos, kulturní vzorce a normy